Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry

Lausunto

22.3.2017

Eduskunta
Maa- ja metsätalousvaliokunta

Asia: VNS 2/2017 vp Valtioneuvoston selonteko ruokapolitiikasta Ruoka2030 Suomi-ruokaa meille ja maailmalle

MTK *kiittää m*ahdollisuudesta lausua Valtioneuvoston selonteosta ruokapolitiikasta, Ruoka 2030, ja esittää kirjallisena lausuntonaan seuraavaa.

Ruokapoliittinen selonteko on tärkeä asiakirja kaikille ruokaan ja sen tuotantoon liittyville toimijoille. Se linjaa painopisteet, joihin Suomessa tullaan nojaamaan koko elintarvikeketjun kilpailukyvyn sekä mm. Suomen kauppataseen parantamiseksi.

MTK sitoutuu mielellään visioon ”Maailman parasta ruokaa”, joka on tuttu jo Huomisen ruoka, kansallinen ruokastrategia, asiakirjasta vuodelta 2011.

MTK:n nostaa esiin, että annetussa selonteossa hallituksen tavoite parantaa kotimaisen ruoantuotannon kannattavuutta ja koko ruokasektorin kilpailukykyä ei nouse riittävässä määrin esiin. Selonteossa ei lopultakaan ole riittävästi esitetty konkreettisia keinoja alkutuotannon kannattavuuden nostamiseksi ja elintarvikeketjun reilun toiminnan kehittämiseksi.

MTK huomauttaa, että maatalouden kannattavuuden keskeinen lähtökohta **on ruokamarkkinoiden toimivuuden parantaminen, mikä on** selonteossa unohdettu. Selonteossa kyllä kuvataan ruoanhankintakanavien monipuolistumista, mutta iso kuva jää epäselväksi. Maataloustuotannon kannattavuutta ei paranneta tukipolitiikan muutoksilla; markkinat on saatava toimimaan yhteistyössä. Alkutuotannon kannattavuuden parantamistavoite olisi saanut näkyä selonteossa paremmin.

Maa- ja metsätaloustuottajain Keskusliitto MTK ry
PL 510 (Simonkatu 6) • 00101 Helsinki
Puhelin 020 4131 • Faksi 020 413 2425
Y-tunnus 0215194-5 • www.mtk.fi

Central Union of Agricultural Producers and Forest Owners (MTK)
PO Box 510 (Simonkatu 6) • FI-00101 Helsinki
Telephone +358 20 4131 • Fax +358 20 413 2425
Business code 0215194-5 • www.mtk.fi

Ruokajärjestelmä on nykyisellään liian keskittynyt ja ruokaketjun neuvotteluvoima on pääosin vähittäiskaupalla ((KKV:n päivittäistavaraselvitys 2012 ja Alkutuotantoselvitys 2013). Elintarvikeketjun ongelmat, kuten sopimusten muuttaminen taannehtivasti, sekä alkutuottajan heikko neuvotteluasema ovat vakavia uhkia suomalaiselle alkutuottajalle ja koko ruokajärjestelmälle. Ruokaketju tarvitsee reiluuttamista, oikeudenmukaisuutta ja läpinäkyvyyttä.

MTK korostaa, että vain taloudellisesti terveellä pohjalla toimiva maatalous turvaa niin huoltovarmuuden kuin elintarviketeollisuuden edellytykset tuottaa kuluttajien monenlaisiin tarpeisiin kotimaista ruokaa. Suomalaisen ruoan osuutta on mahdollisuus edelleen kasvattaa niin elintarviketeollisuudessa, julkisella sektorilla kuin yksityisessä kulutuksessa ja kuluttajien alkuperätietoutta on mahdollisuus kasvattaa mm. alkuperän ilmoittamista kosken lainsäädännön tiukentamisella.

MTK:n arvion mukaan selonteossa on kohtia, jotka ovat alkutuottajaa, maatalousyrittäjää, vähätteleviä. Selonteossa mainitaan moneen kertaan ”kestävä tuotanto”, ja tämä antaa mielikuvan siitä, että nykymuodossaan tuotanto ei olisi kestävää.
Esimerkkinä toimenpide-listassa sivulla 15 asetetaan tavoitteeksi eläinten hyvinvoinnin parantaminen. Selonteon ao. kappaleen tekstiosuudessa ei löydy mainintaa eläinten huonosta hoidosta tai osoitettu sen olevan ongelma suomalaisessa tuotannossa. Lause antaa lukijalle kuvan siitä, että tuotantoeläimiä hoidetaan Suomessa huonosti. Semantiikalla on merkitystä, ja parempi sana tässä yhteydessä olisi ollut esimerkiksi ”huolehditaan”.

Suomen luontaisia vahvuuksia ovat runsaat ja puhtaat maaperä- ja vesivarat sekä vastuullinen tuotantotapa. Nämä vahvuudet eivät nousseet lopultakaan riittävässä määrin esiin tekstissä. Suomalainen ruoantuotanto on kestävällä pohjalla ja ruoka vastuullisesti tuotettua. Monet alkutuotannon käytännöt ovat vaatimuksiltaan tiukempia kuin muualla EU:ssa. Valtion toimenpiteillä ja tuella kuluttajalle on pystyttävä viestimään suomalaisen ruoantuotannon lisäarvosta.

Ilmastonmuutokseen liittyvät haasteet ja toisaalta mahdollisuudet jäävät kokonaisuudessa painoarvoltaan vähäisiksi.

MTK nostaa esiin, että selonteon kappaleessa ”Ruuan reitit pellolta pöytään monipuolistuvat” todetaan mm. että ”lihalle tarvitaan vaihtoehtoisia proteiinien lähteitä. Tarkoitetaanko tällä nykyistä enemmän? Suomalainen kuluttaja syö lihaa, punaista lihaa, ravitsemussuositusten mukaisesti, huomattavasti vähemmän kuin mm. muut EU-maat. MTK kannustaakin MMM:ä nostamaan esiin ruokavalioviestinnässään erityisesti monipuolisen, vaihtelevan ja sesonginmukaisen kohtuullisen ruokavalion. Kotimaisen valkuaistuotannon kehittäminen ja monipuolistaminen niin eläinten rehuksi kuin ihmisten ruokavalioon on erittäin tärkeää ja tässä kehitystyössä MTK on aktiivisesti mukana.

Tutkimuksen osalta ruokapoliittinen selonteko painottaa osalta erityisesti tietovarantojen käytön tehostamista tutkimuksen suuntaamisessa. Tietovarannot eivät kuitenkaan synny itsestään, vaan siihenkin tarvitaan teknologisia sovelluksia. MTK painottaakin, että tutkimusta on kohdennettava koko ruokaketjun – erityisesti alkutuotannon – käytännön läheiseen teknologiatutkimukseen. Modernin teknologian tutkimus ja soveltaminen Suomen olosuhteissa on tärkeää. Nykyaikainen maataloustuotanto perustuu teknologian käyttöön ja hyödyntämiseen tuotannon kaikissa vaiheissa. Työn tuottavuuden kasvu maataloudessa johtuu maatalouden koneellistumisesta. Koneellistuminen ja automaatio ovat viime vuosina lisääntyneet etenkin karjataloudessa siten, että navetoiden rakennuskustannuksista 40 % on teknologisia kustannuksia. Uusien automaatioteknologisten ratkaisujen onnistuminen on tulevaisuuden karja- ja muun maatalouden avainkysymyksiä talouden, ihmisten ja eläinten hyvinvoinnin kannalta sekä laajemmin **kiertotalouden** käytännön ratkaisujen kannalta maatilamittakaavassa.
Yleisesti ottaen tutkimus näyttää unohtaneen elintarvikeketjun strategiset asiat ja suuntaa tällä hetkellä resurssit satunnaisesti saadun yksityisen ja julkisen rahoituksen mukaan

MTK arvostaa sitä, että ruokapoliittisen selonteon valmisteluprosessi on ollut avoin ja osallistava. Kaikilla, myös kansalaisilla, on ollut mahdollisuus kommentoida selontekoa. MTK olisi toivonut, että vielä lausuntokierroksen jälkeen selonteon valmistelussa olisi voinut osallistaa sidosryhmiä selonteon selkeyttämiseksi ja eri toimijoiden sitouttamiseksi selonteon toimenpiteiden toteuttamiseen.

Selonteon toimeenpanosuunnitelma on työn ala MMM:ssä, jossa ”mitä pitää tehdä”-listaukset tullaan vastuuttamaan eri toimijoille. MTK katsoo, että toimeenpanolistaukset ovat massiivisia ja ehdottaa, kappaleittain listatut konkreettiset toimenpidesuositukset täsmennetään ja priorisoidaan osana toimeenpanosuunnitelmaa.

MTK kannustaa MMM:ä keskittymään muutamiin pääkohtiin ja valmistelemaan toimeenpano-ohjelmaa avoimessa yhteistyössä sidosryhmien kanssa. MTK on valmis toimimaan tässä omalta osaltaan asiantuntijana.

Helsingissä 21.03.2017

MAA- JA METSÄTALOUSTUOTTAJAIN KESKUSLIITTO MTK RY

Antti Sahi
Toiminnanjohtaja

Anni-Mari Syväniemi
Ruoka-asiantuntija